

مباحث بنیادین

در آموزش عالی کشاورزی

تألیف:

مسعود دران

بهمن خسروی

بهاره عابدی

۱۳۹۵

انتشارات دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

۱

سرناسه:	برادران، مسعود، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	مباحث بنیادین در آموزش عالی کشاورزی / تألیف مسعود برادران، بهمن خسروی پور، بهاره عابدی - ویراستار علمی: جعفر یعقوبی، امیرحسین علی بیگی، کوروش روستا. - باوی: دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان، انتشارات، ۱۳۹۵
مشخصات فیزیکی:	ت، ۲۶۵ ص: مصور، جدول، نمودار.
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	یادداشت.
کلید واژه:	کشاورزی - آموزش، کشاورزی - راهنمای آموزشی، کشاورزی - برنامه های درسی، کشاورزی - کشاورزی - آموزش، دانشگاه ها و مدارس عالی - برنامه های درسی
شناسه افزوده:	خسروی پور، بهمن، ۱۳۳۶ - عابدی، بهاره، ۱۳۶۵ -
شناسه افزوده:	دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان
رده بندی کنگره:	۵۳۱۵/۲۴۳ب - ۱۳۹۵
شماره کتابشناسی ملی:	۴۵۱۰۷۶۲
	ISBN 978-600-96971-0-6
	۶۳۰/۷۱

مباحث بنیادین در آموزش عالی کشاورزی

مسعود برادران، بهمن خسروی پور، بهاره عابدی

ویراستار ادبی: بهمن رضایی

طرح جلد: عطاءاله برادران

چاپ اول: ۱۳۹۵

تعداد: ۱۰۰۰

انتشارات: دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

چاپ: مینیاتور اهواز

قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ ریال

نشانی: خوزستان - شهرستان باوی - دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان، تلفن: ۰۶۱۳۶۵۲۲۱۰۳

www.Ramin.ac.ir

masoudbaradar@yahoo.com

آنچه مسلم است نخستین سوآلی که ذهن خوانندگان کتاب را به خویش جلب می نماید آن است که ضرورت تألیف چنین کتابی چیست؟ در پاسخ به این سؤال اساسی باید گفت آموزش کشاورزی علی رغم اهمیت ذاتی و بدیهی خود که پرورش منابع انسانی بخش کشاورزی را در گرایش های متعدد و متنوعی بر عهده دارد، متأسفانه از محدودیت منابع اختصاصی رنج می برد. برای مثال دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان به عنوان یکی از قدیمی ترین مراکز آموزش عالی کشاورزی در ایران تاکنون هیچ کتابی را در زمینه آموزش کشاورزی به جامعه علمی کشاورزی کشور هدیه نکرده است. در سایر دانشگاه های کشور نیز چنین وضعیتی کم و بیش به چشم می خورد، به گونه ای که در حال حاضر تعداد منابع نه در حیطه آموزش کشاورزی در سراسر کشور به چاپ رسیده و دقیقاً در رابطه با آموزش کشاورزی قرار دارند، بسیار معدود و کشت شمرده.

بدیهی است یکی از شاخص های که تخصص خاصی را اعتبار بخشیده و توجه همگان را به آن جلب می نماید، غنای کتاب ها، مقاله ها و سایر منابع است. تا به حال در آن زمینه تدوین شده اند و متأسفانه آموزش کشاورزی امروزه دقیقاً با چنین مشکلی روبروست. محدودیت منابع مورد اغلب سبب می شود تا محققان، مدرسان و دانشجویان، آموزش کشاورزی را یک حیطه تخصصی و با زیرساخت های علمی لازم، در نظر نگیرند و با عناصر سازنده این مقوله آشنا نشوند. در این رابطه حتی برخی از مدرسان رشته کشاورزی نیز معتقدند که صرفاً داشتن اطلاعات و مهارت در رشته تخصصی خود آنان را در امر تدریس موفق خواهد نمود و مباحثی مانند نظریه های تدریس- یادگیری، ارزشیابی، تضمین کیفیت، برنامه ریزی درسی، ارتباط چندی با کیفیت تدریس آنان ندارند. همگان این کتاب با تکیه بر سال ها تدریس، پژوهش و بر عهده گرفتن مدیریت در سطوح مختلف نظام آموزش عالی، امیدوارند این تلاش بر چند کوچک بتواند بیش از پیش آموزش عالی کشاورزی را به ویژه نزد مدرسان، محققان و فراگیران این رشته به - یگانه - می خود نزدیک نموده و به آنان کمک نماید تا وظایف خود را با کیفیتی بالاتر انجام دهند.

همان گونه که عنوان نشان می دهد این کتاب قصد طرح مباحث بنیادین در حیطه آموزش کشاورزی را داشته و نویسندگان درصددند تا با یاری و خواست خداوند متعال در جلد های آتی مباحث جزئی تر و تخصصی تر این حوزه را به رشته تحریر درآورند. برای نیل به این هدف، مطالب به گونه ای سازمان دهی و مرتب شده اند تا ابتدا مباحث کلی تر در فصل های آغازین طرح شوند و سیر منطقی کتاب به گونه ای پیش رفته که در نهایت این مطالب به کاربرد عملی مباحث و نحوه مدیریت و رفتار کلاسی ختم شوند.

علی رغم دقت به عمل آمده در تدوین کتاب، مؤلفان بر این باورند که این اثر نیز همانند سایر آثار، به هیچ وجه از اشتباهات سهوی مصون نبوده و به همین دلیل از تمامی صاحب نظران ارجمند درخواست می گردد با آرایه پیشنهادهای خود سبب افزایش کیفیت و جامعیت کتاب گردند.

نویسندگان امیدوارند با عنایت به اهمیت آموزش کشاورزی جهت نیل به اهداف توسعه پایدار به ویژه در بخش کشاورزی، این کتاب گامی هر چند کوچک در راستای نیل به خودکفایی ایران عزیز تلقی شود.

در نهایت، این اثر به تمامی مدرسان به ویژه سرآمدان آموزش کشاورزی، و همه عزیزانی که به هر نحو سهمی در آموزش کشاورزی و اعتلای آن دارند، تقدیم می شود.

با احترام

توسعه و برادران: عضو هیأت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی، گرایش آموزش کشاورزی

دکتر بهمن خسروی پور: عضو هیأت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی، گرایش آموزش کشاورزی

مهندس: دانشجوی دکترای آموزش کشاورزی

فصل اول: اصول و مفاهیم

۳۳	مقدمه
۶	تحولات ساختاری در نظام آموزش عالی
۸	تعریف دقیق و کامل آموزش کشاورزی
۱۱	ماهیت آموزش کشاورزی
۱۲	جایگاه آموزش کشاورزی
۱۵	ضرورت نگرش سامانهای به فرایند آموزش کشاورزی
۱۸	نظام آموزش عالی کشاورزی
۲۱	هدف از آموزش کشاورزی چیست؟
۲۳	سطوح آموزش کشاورزی
۲۵	اصول اساسی آموزش کشاورزی

فصل دوم: تضمین کیفیت در آموزش عالی

۳۷	تعاریف کیفیت و مفهوم آن
۳۸	ضرورت توجه به کیفیت در آموزش عالی
۴۱	اهمیت و رسالت مراکز آموزش عالی کشاورزی
۴۳	اهمیت و جایگاه اعضای هیأت علمی در ارتقاء کیفیت نظام آموزش عالی
۴۶	رسالت اعضای هیأت علمی در دانشگاه
۴۸	مقایسه وضعیت نظام آموزشی در دو حالت تدریس محوری و تحقیق محوری
۵۲	کیفیت آموزشی
۵۴	کیفیت در آموزش عالی
۵۶	آینده نظام آموزش عالی کشاورزی
۵۷	بهبود مستمر کیفیت در نظام آموزش عالی کشاورزی
۶۰	عناصر مؤثر در ارتقای نظام آموزش عالی کشاورزی به ترتیب اهمیت
۶۱	مهمترین عوامل و راهکارهای ارتقای کیفیت و بازده نظام آموزش عالی کشاورزی

فصل سوم: برنامه‌ریزی درسی

۶۷	برنامه‌ریزی درسی
۷۴	اصول کلی برنامه‌ریزی درسی
۷۶	تعاریف برنامه‌ریزی درسی و برنامه درسی
۷۶	ارتباط میان برنامه‌ریزی درسی، برنامه‌ریزی آموزشی و برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۷۸	تاریخچه برنامه‌ریزی آموزش عالی
۸۰	بررسی تاریخی مفهوم برنامه‌درسی و برنامه‌ریزی درسی در ایران و جهان
۸۳	رویکرد برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی در ایران پس از انقلاب فرهنگی
۸۳	مراحل برنامه‌ریزی درسی
۸۴	رهیافت نظام‌مند در برنامه‌ریزی درسی

۸۴	ویژگی‌های یک برنامه‌ریزی درسی مطلوب
۸۸	ویژگی‌های یک برنامه درسی مطلوب

فصل چهارم: فرایند تدریس - یادگیری

۹۳	تعاریف تدریس و یادگیری
۹۵	ماهیت تدریس
۹۷	ویژگی‌های یک تدریس خوب
۱۰۰	ضرورت برگزاری دوره‌های آموزش حین خدمت در زمینه مهارت‌های تدریس
۱۰۳	عوامل مؤثر بر کیفیت تدریس
۱۱۵	وضعیت فرایند تدریس - یادگیری در نظام آموزش عالی کشاورزی
۱۱۶	نظر اعضای هیأت عالی در خصوص وضعیت تدریس - یادگیری در نظام آموزش عالی کشاورزی

فصل پنجم: روش‌های تدریس

۱۱۹	دو رهیافت اساسی تدریس
۱۱۹	مراحل تدریس در رهیافت فراگیر محور
۱۲۰	پنج گروه عمده روش‌های تدریس
۱۲۱	مقایسه برخی از روش‌های تدریس
۱۲۲	ویژگی‌های روش آموزش برنامه‌ای
۱۲۳	روش آموزشی برنامه‌های مطالعاتی تحت نظارت (S.S.P)
۱۲۳	روش آموزشی برنامه‌های عملیاتی تحت نظارت (S.E.P)
۱۲۴	رهیافت حل مسأله
۱۲۵	ضرورت کاربرد رهیافت حل مسأله

فصل ششم: ویژگی‌های یک آموزشگر کشاورزی

۱۲۷	ویژگی‌های یک مدرس خوب
۱۴۰	ویژگی‌های یک مدرس خوب کشاورزی
۱۴۱	توانایی‌های مورد نیاز یک مدرس کشاورزی
۱۴۲	مسئولیت‌های یک مدرس
۱۴۲	ضرورت آشنایی اعضای هیأت علمی با مفاهیم تربیتی
۱۴۷	وظایف اعضای هیأت علمی و تحولات ایجاد شده در آن
۱۵۸	دیدگاه اعضای هیأت علمی در خصوص ویژگی‌های مورد نیاز مدرسان دانشگاهی رشته کشاورزی

فصل هفتم: ارزشیابی

۱۶۳	ارزشیابی و بهبود کیفیت آموزش عالی کشاورزی
۱۶۴	اهمیت و جایگاه ارزشیابی از کیفیت تدریس اعضای هیأت علمی
۱۷۱	ارزشیابی دانشجویان از کیفیت تدریس اعضای هیأت علمی
۱۷۴	عوامل تهدید کننده روایی و پایایی ارزشیابی دانشجویان از کیفیت تدریس اعضای هیأت علمی
۱۸۳	رهیافت ارزشیابی از یادگیری به جای ارزشیابی از تدریس
۱۸۵	سؤالات اساسی جهت طراحی سازوکار مطلوب ارزشیابی کیفیت تدریس اعضای هیأت علمی
۱۹۶	عناصر اصلی سازوکار مناسب ارزشیابی کیفیت تدریس

فصل هشتم: محدودیت، تنگناها و چالش‌های آموزش کشاورزی

۲۰۲	محدودیت‌ها و تنگنای آموزش عالی
۲۰۳	ورودی‌های نظام آموزش کشاورزی چیستند؟
۲۰۴	علل انتخاب رشته‌های کشاورزی توسط دانشجویان
۲۰۵	نظر اعضای هیأت علمی در خصوص کیفیت انگیزه، علاقه و آگاهی ورودی‌های رشته‌های کشاورزی
۲۰۶	دانش و مهارت‌های آموخته شده دانش‌جویان در طول دوران تحصیل
۲۰۶	آسیب‌های دانشجویی آموزش عالی در دید صاحب‌نظران
۲۰۷	موانع رشد کیفی نظام آموزش عالی کشاورزی
۲۰۹	مسایل و معضلات آموزش کشاورزی ایران
۲۱۰	برخی راهکارهای بهبود و ارتقای نظام آموزش عالی کشاورزی
۲۱۲	مهمترین مشکلات آموزش عالی کشاورزی
۲۱۲	اهم محدودیت‌ها و موانع موجود بر سر راه آموزش کشاورزی توسعه کمی و کیفی آن در مقاطع مختلف تحصیلی
۲۱۵	چالش‌های نظام آموزش عالی کشاورزی
۲۱۸	اولویت بندی اهمیت و ضرورت چالش‌های پیش روی نظام آموزش عالی کشاورزی
۲۱۸	چالش‌های فراروی توسعه نظام آموزش عالی کشاورزی

فصل نهم: بیست نکته کاربردی جهت مدیریت کلاسی

۲۲۱	تأثیر نحوه تدریس آموزشگر بر یادگیری فراگیران
۲۲۲	مواردی که می‌بایست توسط آموزشگر در محیط کلاس رعایت گردند
۲۳۱	منابع